

Womhaj Bóh!

Cizlo 9.
1. mërza.

Četnik 6.
1896.

Serbske nježelske lapjenka.

Wudawaju so kóždy kobotu w Smolerjez knihicziščetni w Budyschinje a šu tam dostacž sa šchwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

Nježela Reminiscere.

1 Thež. 4, 1—12.

To je bjes dwěla wěrne, so je jenož juntrócž na femi jedyn žiwny byt, kiž běšce dospołny a šwjaty a kotryž móžesche šo tež prafčecž: Šchtó bjes wami móže mi hrěch dowjesčž? Wly druhy wschitzy šmy njeospołni, hrěšni čłowjekajo. Pichi tym pat šo my na žane wašnje směromacž nješmjemy, ale na wopat, hdyž je tón jedyn sa naš žiwny byt a wumrjet, dyrbymy šwoje brachi a njeospołnosče wotpoločicž a sa poknosčž se wšchěmi mozami stacž. Duž je to prafčenje: šchtó je t kšesčizjanskej poknosčži trěbne? šchtó je naš wotwytknjeny kónž? Japoschtol Pawol nam w našim dženšnišim tekšče wschelake mjenuje, šchtóž wopominajo my pošnajemy, tak je tola wučba našeje ewangelškeje zyrkwe wjele prawišča hacž katholicka.

1. Šchtó je trěbne t kšesčizjanskej poknosčži? Šsnao, šo čłowjek, kaž katholicki měšnik abo mnich, čaš šwojeho žiwjenja nježenjeny wostanje — šo je w tak mjenowanym zólibacže žiwny? Wo tym šwjate pišmo nicžo njewě, ale wone jenož kóždemu porucži, šo dyrbi, njech je ženjeny abo nježenjeny, pózcžiwje a čišče žiwny byčž. To nam do myšlow njepšchindže, kšesčizjana, kotryž chze nježenjeny wostacž, teho dla sa dospołnišeho mēcž, hacž teho, kotryž je woženjeny. Wle, kaž šo rosumi, sa wschitkich pláčži pózcžiwje a čišče kšodžicž, abo, kaž to japoschtol wupraji, šwoje šudobje šathowacž w šwjecženju a čješči, niz w požadanju jako pohanjó, kottij Boha nje-

šnaja. Šchtó pat šebi kšutnje na to pomyšli, šo by šo njepózcžiwosčži mjesa štajita, temu hrěchaj, kotryž mladosčž šajědojčza, telto šrudobj a horja do šwójbow nješe a na jadrje našeho luda žerje? To drje je kóždemu jafne, šo, kaž móža róže a rostliny jenož w čišnym powětrje roscž a tycž, tak je tež jenož wschitko šdobne bědženje a wotmyšlenje móžne w čišnym powětrje čištosčže a pózcžiwosčže.

2. Šchtó škušča t kšesčizjanskej poknosčži? Měhdže, šo by kšesčizjan kaž katholicki mnich šwoje šemške powołanje wopuščizil a w kšochrowej šamotnosčži sa wšwjecženje honil? Wo tym šwjate pišmo teho runja nicžo njewě, ale wone porucži nam, šrijedža w šwěcže šwoju pšchibkušnosčž dopjelnicž. „Čžincže to šwoje a džělajče se šwojimaj rukomaj.“ Wly šmy wschitzy t džělu powołani a kóždy ma šwoje džělo. To džělo t čžichim wašnijom dokonjecž, tež hdyž by maše a wot čłowjekom mašo wobkědžbowane bylo, šwoju pšchibkušnosčž šwěru hacž na najmjensche dopjelnicž, tak to šwoje čžinicž, šwój wschědny kšlěb šwěru šebi šašlužicž, žanemu njeseschkódžicž a nicžo na njeprawe wašnje na šo pšchinjesčž — to je to druhe, šchtóž t kšesčizjanskej poknosčži škušča.

3. Šchtó dale t nej škušča? Měhdže, šo by šebi šchtó šam se šwojej wolu kšudobju wšwolil a šo wobšedženštw a wschitkich šemškich kšublow wšdal, šchtóž šo tež w katholickej zyrkwi sa wškebnu pobožnosčž wukšwaluje? Wly dyrbymy šako prajicž: ně, to njeje, ale šo by kšesčizjan w bratrowskej lubosčži rostl a pšchibywał, w tej

luboſczi, kotraž je hotowa ſe ſwojim tublom pomhać a ſluzić, hłódných naſpjećić, nahich wobłecacź, ſmilnoſcź wopokaſacź, kaź daloko je to móžno.

Jako prjedy naſch drohi reformator Luther po tehdomniſchej wuczbje a waſchnju katholickeje zyrkwoje ſo prózowaſche polny kſcheſczijan bycź, wón lěpſcheho pucza njeſnajeſche, hać ſo by do kłóſchtra ſchoł. Ale wón póſna, ſo je to podarmo. Teho dla je tež ſobu jeho najwjetſcha ſaſlužba a wuſpěch zylje reformaznje, ſo, hdyž dženſa žadyn kſcheſczijan ſa polnoſcžu ſteji, wón wjazn na žanu mnichowſku abo cźłowſku kaſnju ſwjasaſny njeje, ale na ſame pſchifaſnje ſwjateho piſma. Stej pſchede wſchēm ſa pózcziwym žiwjenjom! Budź ſwěrnny w ſwojim powołaſnju! Wopokaź luboſcź ſwojemu bliſſchemu! Hać runje te tſi kruchi hiſchcze to zylje njewopſchija, ſchtož k kſcheſczijanſkei polnoſczi ſluſcha, wone ſu tola waźne kruchi, ſo na nje njedžiwajo by ſo kóždy podarmo prózował polny dokonjany kſcheſczijan bycź.

Naſch luby ſerbski lud w duchownej nuſy!

Tak dyrbumy ſe ſrudnej wutrobu prajicź, hdyž w „Serbskich Nowinach“ jańdženeho tydženja cziťamy:

Ś Budnyſhina. Wſchitzy ſwěrnny Serbjo ſmy ſo wulzy ſwjeſelili, hdyž je ſwojich „Serbskich Nowin“ ſhonichmy, kať je naſch czeſczeny ſerbski ſapóblanz, knjes Śsmola je ſpytež, na Draždžanſkim ſejmje pſchecziwo tej ſrudžazei kſchiwóže ryczerſzy wuſtupil, i kotrež ſu ſo Serbam Palowſkeje woſady jich ſerbske kemſchenja wſale pſches to, ſo bu tam hoły Nēmz, kiž ſłowečka ſerbski njerofymy, po žadanju Palowſkeho knježka ſa ſararja poſtajeny. Wſchecziwo ſprawny, na cziſtu wěrnocź ſałoženym ſowokam, kotrež je knjes Śsmola pſchi tym tež na konſiſtorſtwo bjes bojoſcze ſjawnje wuprajil, je ſo nětko w přernej komorje ſnaty D. Meier ſakitacź pytał, kať by rjeł, ſo njeje temu tak, ſchtož je knjes Śsmola rěčal. Ale podarmo knjes D. Meier powjeda, ſo je bjes Palowſkimi Serbami pođže, haťle po hotowym wuſwolenju tamneho Nēmza njeſpokojnoſcź ſo ſjewila. Ně, hižo po knježkowym wopacziwym wupražanju jich ſarſkeho meſtna, i kotrehož bē widžecź, ſo žaneho Serba ſa duchowneho njerodži, ſu Serbjo ſwój hłóſ ſbēhali a tež w próſtwje na zyrkwinu wuſchnoſcź wo ſakitane ſwojeho ſerbskeho prawa i wjele podpiznamy proſyli. Dale je pſchecziwo wěrnoczi jeho wudawanje, ſo njeje ſo wo Palowſku ſaru žadyn Serb ſamołwil, bjes tym ſo po zylkej woſadze je ſnate, ſo je knježk doſtojnemu ſerbskemu duchownemu, kiž bē ſo czaſa doſcź wo to meſtno ſamołwil, bje wſcheho pruhuprědowanja jeho ſamołwjenske piſma wróczo póžlał! A kať ſteji i tym D. Meierowym wuprajenjom, ſo je konſiſtorſtwo to ſaſtaranje naprawiło, ſo ſo Palowſkim Serbam pſches **ſuſodnych ſerbskich duchownych** zyrkwina pomoz wopokaſuje? Jenož jedyn jeniczi, kiž ma tež ſam w ſwojej woſadze doſcź a nadoſcź dźelacź, je pſchi wſchey ſwojej dobrej woli ſa tón zylly dołhi czaſ jenož jeniczi krócz jemu pońdželu dopoldnja tam Božu wjeczer hotowacź ſamohl! To tola njeje nihdy žane ſarunanje ſa jich ſhubjene njedželſke Bože bliđa!

— Temu napschecziwo woprawdže hnujaze a wěcneho džała hódne bēſche nětko, i kaťlej nadobnoſcžu a wuſtojnoſcžu ſo knjes tajny zyrkwiny radžicel, Lipſcžanſki ſuperintendenta ryczer D. Bank, po naſchim Serbowſtwje a po ſerbskich zyrkwinych potrebnocžach w přernej komorje horjebjerjeſche. Haj, wón ſjawnje wupraji, ſo chze dobru wěž Serbowſtwa w tej komorje ſaſtupowacź a džeſche: „Wſchezo hiſchcze ſetkam poliſke njedowěrjenje pſchecziwo Serbowſtwu, ale ja dyrbi k jich czeſczi wobſwědčicź, ſo žana njedowěra mjenſcheho ſamóža nima, hać tale. Serbjo ſu polnje a zylle patrioſtyžy a kraloſwěrnny hać do ſwojich koſcžow a pſchi tym ſhromadni derje konſervatwni. Runje tak konſervatwni ſu hać do koſcžow, a to ſu krute koſcže, na zyrkwiny poly. Włódna nabožniſka móž na jich ſhromadžiſnu wot teho woprawdže ſylnje wotwiſuje, ſo je duchowny jich maczerneje rěcže móžny a i njej pucź do jich wutroby namaka. Nēmſka rěcž je Serbam jenož rěcž wifowanja a wobthadženja, rěcž ſwontowneho ſwěta, ale rěcž wutroby, ſwjata rěcž wona jim njeje. Wſchi pohrjebach, hdyž ſo žada, trojcht ſa ſrudobu wutrobow ſkiczić, runje tak pſchi ſmjertnych

kožach ſo žadanje po rěczenju w ſerbskei maczernej rěczi ſjewi. Hdyž je jenož někať móžno, dyrbi ſo nabožniſta potrebnocž Serbow pſches ſerbski rěcžazy duchownych ſpokojecź. Tež dđeržu wědomoſcziwe prózowanje w ſerbskei rěczi ſa waźne, kať dołho je k temu hiſchcze czaſ.“ — Na poſlabjenje móžneho ſacziſchcža knjeja D. Bankowych ſłowow bē i najmjeiſcha po ſbacžu wotpohladane, hdyž ſo drje D. Meier jemu podžakowa, ſo je na tať duſchne waſchnje jeho wuložowanja wupjelnil, a pſchitaji, ſo ma tež konſiſtorſtwo tu ſaſadu, ſo dyrbi ſo po móžnoſczi nabožniſtim potrebnocžam Serbow doſcžezimicź. Na to wón dale tať džeſche: „Tak jara hać ſo tež wjeſelimy, ſo taťſeho wubjerneho ſarēcniſka Serbow w ſwojej ſriedžiſnje mamy, dyrbumy ſo tola najprjódžy po nēmſkich theologach horjebracź.“ (Tola drje nadžiomnje niž i tym, ſo ſo nēmſki kandidata do ſerbskeje ſary nuts ſunje?! A njeſmédža-li ſo ſerbszy kandidaczi wyſkoſeje runoprawneje, njeſtronieſkei luboſcže dale trojchtowacź?) Na to D. Meier dale tať rěczeſche: „Tež njemóžu ſo teho pſchitponjenja ſdžeržecź, ſo móža po mojim mēnjenju tež Serbjo, kiž, kať je ſnate, w ſwojej wulkei mnohoſczi nēmſki roſymja, ſo zylle derje na nēmſkim přėdowanju natwaricź.“ (Sow D. Meierowe „mēnjenje“ ničzo njeplaczi, hdyž temu wjeleſtowkróczne „ſhonjenje“ ſwěrnnych bohabojaſnych Serbow napschecziwo ſteji, kotſiž pſchi wſchēm ſwojim ſnacžu nēmſkeje rěcže wobſwědčuju, ſo ſebi i nēmſkeho přėdowanja ſa ſwoju duſchu bracź njemóža, ſchtož jim ſerbske přėdowanje poſticzuje.) Ale najhórſche je tola ſa naſche wutroby, ſo D. Meier, nam Serbam natwarjenje na nēmſkich přėdowanjach podtyluje, ſwoju rěcž po „Draždžanſkim Nawěſchtniku“ i tym žortom, kotremuž ſo ſmējachu, ſkónczi, „ſo móža Serbjo i poſluchanjom na nēmſke přėdowanja ſo pſchitowacź na tón wulki džeń, na kotrymž budže naſch Bóh tón knjes i nami wſchitimi, niž jenož i Nēmzami, ale tež je Serbami, niž ſerbski, ale nēmſki rěcžecź!!!“ Bē tón ſmēſch pſchihódne ſkóncženje wo roſprajenju teje wulkeje zyrkwineje žalocze wbohich wobžarowanja hódnych Palowſkich Serbow, na kotruž mohle ſo krawne ſylly platacź?! A njewē tón doctor theologiae, ſo Bože ſłowo 1 Kor. 13, 8 ſjawnje wuczi, ſo budža rěcže pſcheſtacź, po taťkim tež jeho nam porucžowana nēmſka rěcž? Doniž ſmy hiſchcze na ſwěcze, woſtanjemy w tej wěſtoſczi, ſo Bóh naſ ſlyſchi, hdyž ſo ſerbski k njemu modlimy, a ſo wón k nam Serbam ſe ſwojeho na ſerbski pſcheloženeho Božeho ſłowa ſerbski rěczi, a my Serbjo ſnajemy lěpſche pſchitowanje na tón wulki džeń, kotrež ma ſo ſtacź pſches pokutu a wěru do naſcheho ſbóžniſka Jeſom Khrysta.

Jedyn i jich wjele.

W kupjeli jeſnach ſo i mužom, kotryž bēſche widženy na ſwěcze. Wón bēſche pſches hódnoſcź a pilnoſcź do přėdka pſchichol a ničtó ničzo ſle na njeho prajicź njemóžeſche. Wny ſo wo wěrye do rěcžow dachmoy a jeho nahlad bēſche: „Schto my wěrimy, je cziſcze wſcho jene. Nabožina židow a pohanow je runje tať dobra, kať kſcheſczijanſta. Na wěru njepſchidže, ale na žiwjenje a po tym ſo nadžijam, ſo budu, kať kóždy po ſwojim waſchnju, ſbóžny.“

Tu ſtary njewěrnocź, kotraž je ſwojej přėdnoſcžu tykažy ſaſlepuye, jara huſto w žiwjenju nadeńdžeſch. Tajzy ludžo ſebi myſla, ſo je k ſbóžnoſczi wudoſahaze, hdyž něchtó ſly cźłowjeť njeje. So pak taťkim ludžom luboſcź pobrachuje, kiž je tola ſałožk wſcheho hódneho žiwjenja, ſo mi w tym padže woſebje ſjewi. Sa ſapocžach wo mižionſtwje bjes pohanami rěcžecź. Wo tym mój pſcheczel ničzo wjedžecź njechaſche. Wón praji, ſo mamy ſami w naſchim kraju telko nuſy a hubjenſtwa, ſo ſo pjenjeſy njeſmédža ſa pohanow přjecž mjetacź. Něſchto dnjow poſdžiſcho bēſche wulki woheń w bliſkoſczi, zyla wjeſ ſo wotpali. Někotſi knježa w kupjeli konzert k lěpſchemu wotpalenych ſarjadowachu. Sa ſo mojeho pſcheczela wopraſchach: „Džecze wy do konzerta?“ Wón wotmolwi: „Nē.“ — „Čeho dla niž?“ — „Ach, czi burjo móžachu ſwoje twarjenja ſawělczić. Woni tež tať wjele ſe wſchēch bokow doſtawaju, ſo hiſchcze i wužitkom wuńdu.“ Něotre dny poſdžiſcho mi mój ſnaty powjedajeſche, ſo je jeho žona jemu piſala, ſo dyrbi k hudej i pſcheczelſtwa, kotraž je k hura a dyrbi tež do kupjelow, něſchto ſa podpjeru póžlacź. Na moje praſchenje, hać wón to cziſni, wotmolwi wón: „Nē, to je hluſpoſcź. Wona móže tu wodu i kupjelſkich žórlow domach picź. Kelto jich je, kotſiž ſu w tych ſamych a hiſchcze w hubjenſkich wobſtejnoſcžach a do kupjel jecź njemóža!“

Tola dojez wo tym. Tajte je smyšlenje tych, kotřiž fchesezi-
janstu wěru saczišnu. Dofelž jim wěra pobrachuje, teho dla jim
tež lubošć pobrachuje. Tajzy jenož žami na šo myšla. To jim
ničšo drohe njeje. Ale ja druhich, njech žu woni pohanjo abo
fchesezijenjo, zuhy abo inaczi, woni ničšo wyche nimaja, dofelž
wutrobu nimaja a teho njejnaja, kotryž je nař prjedy lubował.
A tale žebicnošć a ujeluboicziwošć stej czežichi hrěch hacž někotry
druhi czežki hrěschny pad, do kotrehož cžlowjet i nušu abo psche-
fhwatanjom šapadnije. Naš móža žebi tajzy ludžo myšlicž, šo
maja prawo na šbóžnošć, je njerošnyliwe. Wšchetož wěrne
woštanje: „Njeřmilny šud na teho pónđe, kiž žmilnošće njeje
cžinił“ a: „Šchtož do teho šyna njewěri, je hižo žudženy.“

Božleni šloty.

Najšlepšche šhonjenja wo žiwjenju móžemy pschi žmjertnych
ložach cžinicž. „Kaž šy živy, tak wumrješch“, reča w pschisłowje,
ale my móžemy tež na wopaf prajicž: „Kaž něchtó wumrje, tak
je tež živy byl!“ Š temu powjeda jedyn duchowny, kiž je hižo
pschi wjele žmjertnych ložach štal dvě powjedaščyžy. —

Naš bu wón š křudej wudowje wołany, šo by do jejneje
žmjereče šo hiščeže i nej modlił. Žako jej ruku da, da wona
jemu lewizu; prawizu džeržešche, kaž i bološće, twjerdže šamnjenu
na wutrobje. Wšchi modlenju tež ruzy štyknjenej njemčešche, ale
džeržešche prawizu twjerdže šamnjenu. Wona běšche bješ nutr-
nošće, polna šmitskowneho njeměra, chyzšche šo pošběhnyč, ale
pschezo šašo wróče padže. Ale jejne mjeňšichy běchu licžene.
Hiščeže juntróčž klóčešche prawizu šdychowajo na wutrobu, —
ach mój . . . — pschidžže cžišche i jeje rta, potom běšche nimo.
Š ruki pak wupadže jedyn šloty — to pošlenje, na cžož běšche
špominala a šchtož chyzšche tež w žmjerczi hiščeže džeržecž.

Druhi raš štupi tón žamy duchowny š žmjertnemu ložu
bohateho, ale ja štupeho šnateho muža. Šeho woczi běšchtej
šamnjenej, ale i rukomaj jědžješche njeměrný, jako chyzł něšchto
psches pošleščežo pytačž, a jeho poršty šo hibachu, kaž pschi
pjenješy licženju. „Šacž drje něšchto pscheje?“ šo duchowny
mandželšku teho šhoreho prašješche. „Šaj, haj, jemu něšchto po-
brachuje“, wona wotmolwi. „Mój muž je kóždy wječor, prjedy
hacž je wušnył, hiščeže juntróčž na něotre šlota, kiž pola loža
ležachu, mařal.“ Na to da mřežazemu jedyn šloty do ruki.
Potom bu měrný, to pytanje šasta a bórny běšche Boža rucžka
jeho žiwjenju kónž cžinił. Kaž běšche w žiwjenju jenož na
pjenješy myšlił, tak běšche i tutej myšlu tež wumrjel.

Kajte pak je wotučenje wobeju w tamnyh šwěče bylo? A
tola kak někotryžkuliž tež dženzka hiščeže je šwěta dže a na město
fchizža šloty w ruzy a chje město i šchryštušowej křwju se šenišini
kublamy wěčnu šbóžnošć žebi dobyčž.

Wšchelafe je špytowanje.

John Knox, reformator Šchottlandščeje, džješche krótko do
šwojeje žmjereče š šwojemu pscheczelej dr. Přestonej: „Ša šym
cžadž žiwjenja wot šatana hušto šo špytował. Někotry króčž je
wón mi moje hrěchi bješ woczi cžišnył, šo by mje do šadwělowanja
cžeril; ale Bóh da mi móž, wšchitke tute špytowanja pschewinyčž.
Nětko pytašche lešče polny had druhi pucž, šo by mje do bluda
wjedł. Wón mi wšchitko moje džělo a moje škutki, moju pilnošć
a moju šwěrnošć přjódč džeržešche a chyzšche mi narěčžecž, šo
budu psches to šbóžny. Ale Bohu budž džaf, šo je mje w prawym
cžadžu na to šłowo dopomnił: „Šchto mařch ty, o cžlowjecže,
šchtož ty njeřby doštal?“ (1 Kor. 4, 7). Š tym šym ja hada
pobił a ja šo nadžijam, šo dyrbi mi nětko bórny žyle měř wo-
štajicž.“

Šduž ja šlaby šym, šym ja šylny.

2 Kor. 12, 10.

To je hižo šakon pschirodneho žiwjenja, šo te wěrne pruh-
wanje mozy najprjedy w cžerpjenju šo pokafa. Dobra cžělna
móž šo najprjedy pschi šylnym džěle pokafa; ale šwoju pruhu
cžini wona, hdyž nekajku šhwošć pschětraje a móže šo šašo po
nej šhrabacž. Duchowna móž, kotraž wot jeneho džěla do drugeho
šhodžo žebi tola šamože cžerštwošć a radošć ducha wobšhowacž,
je rjany a nadobny dar Boži — ale ju niz jenož pschi džěle, ale
tež w cžerpjenju twjerdže džeržecž, je czežicho a někotry, kotrehož

džělanšta móž šo njewučerpomna šda, šo šlemi, hdyž cžerpjenje na
njeho pschidžže. Šduž pak to wo cžlowštim placzi, placzi to hiščeže
wjele bóle wo šchryštušowym kraleštwje. šchryštuš pak je šam tón
rjet bješ runjecža, wošebje rjet w cžerpjenju. Wulki je wón
w šwojich džiwach, wulki w šwojich šłowach teho wěčneho žiwjenja,
ale najwjětšchi w cžerpjenju a najwyššchi ššhodžerč jeho rjekow-
štwu šu te hodžiny wot bėdženja w Šethjemanu hacž š pošlednjemu
šawołanju na fchizžu. Na fchizžu je wón te najwjětšche škutki
cžinił, hrěch a šmjercž pschewinył, to wěčne wumoženje došonjał,
šwjajšane cžlowještwu wušwobodžil. Žako David Goliatha pobi,
bėšche wón rjet teho luda, ale w dnjach cžerpjenja, teho psche-
šcžehanja psches Saula a teho cžělanja psched šššalomom bu wón
rjet Boži. Luther šteji w Wormju jako móžna rjekowška poštawa,
ale prjedy teho je wón domach na kolenach ležal a je šo rošbudžil
cžerpicž a wumrjecž šcžerplivy kaž jehny. Šdžež je myšl cžerpjenja,
tam je fchesezijanšta rjekowška myšl. Cži najšlepšchi mužojo, kiž
šu cžadž žiwjenja ja teho šnješa a jeho kraleštwu škutkowali, tych
wošnje tón šnješ hušto pschi wobšamnjenu jich žiwjenja hiščeže
do šchule cžerpjenjom š došrawjenju a š pošlednjemu wujajšnenju
jich rjekowščeje mozy. „Šduž šym šlaby, šym ja šylny“, praji
japošchtoł Pawoł. Šaj wopomnicže: Šola rjekow njebjěšeho krala
placzi to prawidlo:

Sich najwjětšche škutki šu cžerpjenja.

Šmylene.

Balzar Schupiuš, kotryž běšche wot lěta 1656 dwórški předač,
bėšche juntróčž i wulkej šhutnošću w pschitomnošći wječcha psche-
cžiwo jeho hrěcham předomal. Wšchi hošcžinje, na kotryž běšche
dwórški předač tež pschepošchemy, běšche wječch jara cžichi. Wšchitzy
cžakachu, šo tón króčž njewjedro na teho dwórškeho předarja šajědže.
Ale hlaj, žyle njenadžužy wječch šwoju šchleňžu šběhny a dwór-
škemu předarjej pschipi a praji: „Wy šcže mi dženzka něšchto rjane
na kožu dał“. Šchupiuš jemu wotmolwi: „Šnadny wječcho a
šnježe, teho je mi wutrobnje žel“. „Šchto? Nětk je wam žel“,
wjerch je špodžiwanjom praji, „ja žebi myšlach, šo macže to ja
wašchu pschisłušchnošć mi wěrnošć prajicž“. „To runje je“,
praji Šchupiuš, „mi je žel, šo šo mi moje powołanje poradžilo
njeje. Ša šym šo na Wašchu wječchowšku šnadnu wutrobu měrił,
a nětko, je kaž ja šlyšchu, jenož hacž na kožu šchlo.“ —

Wopomni, luby cžitarjo: tež pola ludži, kotřiž žani wječchojo
njeřku, dže šhoštaze Bože šłowo druhdy jenož hacž na kožu, ale
niz do wutroby. Woni drje praja, šo je předomanje „rjane“
„šhutne“, „šnujaze“ bylo, ale i tym je došć: woni woštanu,
kajzyž běchu.

Šjo pscheczeljo.

Šjých pscheczelow ma cžlowjet na šwěče. My šo prašchamy,
kak šo woni pschi žmjerczi šadžerža, hdyž Bóh cžlowjeka psched
šud žada. Šjenješy, jeho najšlepšchi pscheczel, jeho najprjedy wo-
pšchecža a i nim šobu njěndu. Šeho pscheczeljo a šnaczi jeho
hacž š rowej pschewodža a šo šašo domoj wróčeža. Nětk pschidžže
tón šcěži dobry pscheczel, na kotrehož cžlowjet tak hušto w žiwjenju
šabudže, a to šu „jeho škutki wěry“; — wone šame pschewodžuja
jeho š trónej šudnika, woni prjedy džēja, ša njeho rěčža a šmilnošć
a šnadu namařaju.

Měř na šemi!

Wjeřele a šwjatocžnje klineža šwony i wyšofeje wěže.
W polnych akřordach ščělu šwoje šynki horje š njebjěšam jako
džakowny wopor psched Boži trón, ščělu je dele š šemi, klineža
psches rjanu krajinu, klineža psches horn, hona, holu, šbudžujo
w tyřaz wutrobach wjeřelošć a radošć. Dženzka runje je, jako
bychu rjeňšcho a móžnišcho klinežale, dnyli hdy, jako bychu šwoje
šynki rošliwale a wuliwale do wutroby cžucžiweho cžlowjeka; je,
jako bychu je šylnym hložom šo šjeduwěčale š tamnym šhěrliučom,
kiž dženzka na wšchěch štronach najšcheho wótzneho kraja wot šemje
š njeju šo šnošchuje, i šhěrliučom: „Nječ Bohu džafuje“, kotryž
nětko tež i móžnym hložom šajpěwa tamnaž cžrjódka wojakow,
kotraž po dolhej wójnje přeni króčž šašo i bliščeje hórki šwoju
lubu domišnu wuhlada. Wšchětraty je šššocžnje wójniški cžadž lět
1870 a 1871, pschětrata něotra krawna bitwa w zuřym kraju.
Nětko šwjecža ludy měř. Duž klinežče, šwony, a nječeže tu
radoštnu powješć š njeju a š njebjěšam, ščělcže ju dele š šemi!
Nječ klineži psches horn lubeho wótzneho kraja, nječ klineži we
wšchěch wutrobach jenož te jene šłowo: Měř, měř, wjeřelny měř!

Nižo je tamna črjódka wojakow do wšy jastupila. Kajke je to jašowidjenje! Wschudže wješele, wschudže radość mjes staryni a mlodymi, mjes schédžiwzami a džécžimi! Tola njewidžich tamle macž se šylojnym wóczkom, njewidžich ju žarowazu wo šwojich šynow, wo dweju šynow, kotraž staj tež do zušby czahnytoj, schitowacž šwój lud a wojowacž ja wótzny kraj. Podarmo pyta macž lubeju šynow, mjes tamnymi wješełymi; dawno staj šwojedžen mēra šwječžiloj, wotpoczujetaj w zusej jemi. Žadyn wēnz njeseleni šo na jeju rowomaj, jenož njebo jašni a módrí šo jake krašna pucha wyšche njeju a šlónzo šešele tam rjejšcho šwoje pruhi na semju. Běšche 16. žnježza lēta 1870. Dleje dwanaće hodžin bē krawna bitwa pola Mars-la-Toura trala. Čžicha nōž nětko bitwiščežo i čžmowym šawěškom wódžewasche. Wschudže bē štyšne štonanje šranjenych abo mrējazych wojownikow šlyšhecž. Wschitzy bēchu wojowali jako šhrobli rješoj polni horliwošče ja šwój lud a kraj. Mjes tutymi, kiž šo je šmjerežu bēžachu, bēšhtaj tež šynaj tamneje macžerje. Čžežto šranjenaj ležitaj tam w zušym kraju daloko wot lubeje domišny. Wšič květki, kotrež jimaj ja pšichod ležējachu, pletu šo k šmjertnemu wēnzkej wokoło čžorneho šchiza, kiž jeju wutrobno pyšči, pletu šo jimaj jako šmjertna tróna na krawe, blēde woblicžvo. Šrótki čžaš a tamnej bēžerjej wotpoczujetaj w šymnym rowje. —

Džiwacž šo njemōžemy, šo bē Šerta, tamna macž, tak šrudna. Šenicžteho šynka nětk hiščeže mēšesche, lubošneho 13 lētneho hólčžka. Tutón bē jejny potoj w tajkej nušy. Pšes wohladanje jeha woblicža, w kotrymž šo hiščeže čžista radošć džēcžastwa jašnješche, čžyšche šo tež jašo šwječeliež. Tak domoj šhwatajo do jštwy jastupi. Šow šedžesche mandželšti pšči blidže. Dolho bēšche šo rošrēcžowal je šmatymi, kotriž pšči nim šedžachu. Š dobom pať bēšche, jako by jeha hñew pšewšal, dyri i pjašču wo blido, šo wišcho ržesche. „Ša šym najwjetšči bur w žylej wšy!“ šašrima, „a ja wam praju, to nětk a nihdy njedowolu. Nješšym ja na šchemu duchownemu, jako na šmjertnym ložu ležesche, šlubil, šo jeha šyna a nišho druheho ja duchowneho wušwolimy. Wšy wšchitzy wēšče, šo šmy našču próštwu po štaroburškim prawje a wšchuju šapóšlali; a nětko tuta njedyrbjala plačžičž? Tak wjele wam praju: Šeli nam druheho šararja pščeželu, ja nihdy wjazy šemšči njepščišdu!“ — Šerta, jeha mandželšta, bēšche šo jemu mjelčžo pšchibližila a pšched nim štejo ruku na jeha ramjo položil. Wón pať šo hñewny wotwobročiwšči hiščeže nětkre šłowa šawrēšny a štupi je jštwy. Lēdma bē mēšaz šašchol a nowy šarar pšchicžahny do wšy. Šsudništw šamo bēšche dopokasalo, šo ma tón a žadyn druhi najwjetšche prawo k tamnemu šašojništwu. Š wopredka drje bēšche žyrkej hušto šforo próšdna, bóršy pať doby šebi šarar je šwojej wulkej pšhecželnivošču lubošč žyleje wšadny; mēštno tamneho bura jeno bē štajnje próšdne. Niškomu tutón šwoju nušu nješkoržesche, Božeho doma, kaž šo šdajšche, wjazy nje-potrjebašche. Druhdy wot hñewa pšewšaty šurwije šwarjesche, hewal pať wjele njerēcžesche. Šerta, pščežo jara šrudna, tola mandželškeho i žylej wutrobu lubujo, wšchitku čžežu je špodžiwnej ščešplivošču nošnyšche. Tak šandžechu mēšazy. Něhdy Šerta i mandželškim pšči blidže šedžo na lubeho Šanka čžatašche. Nižo tón jastupi. Wješkolosč a džēcžaza radošć jašnješchej šo w jeha wóczku. „Macžerka, macžerka“, počža wón, „dženža bēšche knjes duchowny pola naš w šchuli; pšhecželnje je šo naš prašchal, je naš šhwalil, je naš šwaril. Ach, macžerka, bēšche dženža dušhnye! Njemōžu čži rjež, kať šo wješelu, šo bóršy šašo pšchindže. Š wutrobje je nam šchlo, hdyž i nami rēcžesche. Ššym jemu jara dobrny, našchemu knjesej šararjej!“ — Šolna hrošy pohlada Šerta je štyšnym, šylojnym wóczkom na šwojeho mužža. Nje-wēdžesche dha Šank, šo nan pšči blidže šedžo kōžde šłowo šlyšči! Njewēdžesche, šo je nan jeha jenicžzy do wutroby šamtnul, šo je ružje wón jeha lube džēcžo, kotremuž žaneho hrubeho šłowa prajiež njemōžesche! Lēdma bēšche Šank derje wo šararju šarēcžal, nan je jštwy šhwatašche. Tola Šerta bēšche pytnyla, šo šo šylyšy w jeha wóčžomaj šybolachu. —

W štworbje šešešche šlónzo horze pruhi na semju. Nižo bēchu ržane klošy šrawe k žnjam. Niščo njebē wješelschi, dnyžli Šank. Wšchako bē jemu nan šlubil, šo šmē šreni trócž i brunacžkomaj bohate žito domoj wošpčž. Džen bē pšchischol, na kotrymž mēšesche šo jeha žadanje dopjelnicž. Lēdma bēchu na Božich njebješach ranišche šerja šesthadžale, lēdma bēchu šo šchere

mrócžele poruno purpurej šačžerwjenic, to bēchu tež wobhdlerjo woneho šubla šestawali a šo do džēla hotowachu. Nižo čžyšche Šank won šhwatačž, jako jeha nan na mrócžalku pokaja, kotraž šady na njebješa štupašche a njewjedro wēščežesche. „Njebudžesč drje dženža žito wošpčž móž, pšchindže drje wulke njewjedro“, praji bur k šynej. Šank pať prošesche, šo šmēl i najnyjšcha ras šhwatažny won doječž, šchtož nan lubemu šynkej tež rady dowoli. Š dobom šo šakapa, durje šo wotewrichu, a knjes šarar jastupi. „Dobre ranje, dobre ranje!“ tak poštrovi bura, „ja pšchindu w nušy i próštwicžku k wam.“ Lēdma bēšche bur šwojeho hošča pošnal, šo i hñewom šačžerwjeni a krej jemu mjes wocžil štupi. Štyšna a pošna bojošče pšchistupi Šerta k mandželšfemu, jako čžyla jeha šmērowacž a špokojiež. Šank jenož pošny wješela lubeho knjesa šararja witajo šo džiwasche, šo štarškej dawno i nim njerēcžitaj. Šarar pščežo hiščeže pola durjom štejo hladasche na bura, kotryž hñewny škōncžnje tola lēdma nětkre šłowčžka wuprašny. „Mój dom, knjes duchowny, ženje ja waš njeje. Šubo by mi bylo, hdy i žyla njebyščeže do našcheje wšy pšchischol. Nětko pať, — to je to jenicžke, wo čžož waš prošču, — wopuščežičže hnydom mje a mój dom!“ —

(Škōncženje pšchichodnje.)

Něšhto k rošpominanju.

Šluchoněny hólž.

Duchowny w Šondonje wuštw ša šluchoněnych wopyta, šo by džēcži pruhowal. Šólž šo pišnje wprašcha: Šchto ščžini šwēt? Šnydom wón špody praščenja napiša: „W špocžatku štwori Bóh njebješa a semju.“ Špody druheho praščenja: Čžeho dla pšchindže Šešy do šwēta? tón mašy i wuršom radošče a džaka napiša: „Šo je šawēšče wērnno a jara doštojne šłowo, šo je Šhryštuš Šešy do šwēta pšchischol hřešchnikow šbōžnych čžinicž.“ Šotom ššecže praščenje došta, kotrež jeha šnutštwone čžucže šapšchimny: Čžeho dla bu ty šluchoněny narodženy, hdyž móžu ja rēcžecž a šlyšhecž? Š pohladanjom pobožneho poddacža pišasche wón: „Wóčže, tak je špodobne bylo pšched tobu!“

Dobre šwēdženje.

W jastwje w Š. bēšche mlody škōšnik, kotryž šhorj ležesche. Šeho štara, bohobošna macž jeha wopyta a jemu i Božeho šłowa tak šhutnje a móžnje do šwēdomuja rēcžesche, šo bēchu čži drušy jecži w tym šamym rumje šlubofo hñucži a šo po wotēdženju žony šhwilu niščo ničžo njepšny. Škōncžnje špntašche jedyn njelubu čžichinu pšchetorhnyčž. „Ach šchto“, praji wón, wona je štara žona i prjedawšcheho lētštotetka a do tych šlupnych šlyšcha, kiž hiščeže do biblije wērja. My šebi wot njeje ničžo narēcžecž njedamy, k temu šmy my rošjašjneni doščž.“

„Šo móže byčž“, druhi džesche, kotremuž bēchu žonine šłowa na wutrobu panyle, — „to móže byčž, šo wona do šlupnych šlyšcha; ale w tym šu čži šlupi pšes naš, šo ženje do jastwa nje-pšchindu.“

Džiwne šwēdženje Šyronja ša bibliju.

W bibliji Šorda Šyronja po jeha šmjereži ščžehowaze napišane namašachu: „W tych najšwječžišchich knihach je potajništw žyleje historije. Š najšbožownišchi šu čži, kotrymž je Bóh hñadu špōžčžil, šłowa tutych knihow šlyšhecž, čžitacž, hajmodlo wuprajiež. Šbožowni šu čži, kotriž jamōža tele wrota wocžinicž a roššudženi nuts šaščž. Me — kiž jenicžzy čžitaja, šo bychu na wērnosčži Božeho šłowa dwēšlowali a jo šazpivali: ša nich by šepje bylo, šo njebychu ženje narodženi byli.“

„Šomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wšchěch pšchedawarňach „Šerb. Nowin“ na wšach a w Budyšchinje doštacž. Ša šchtwórcž lēta plačži wón 40 np., jenotliwe čžišla šo po 4 np. pšchedawaju.